

Perly z hebrejského Matouše 1 - Zdroje, jména a svátek šavuot

KJ: Tady to pro mne začalo být zajímavé, protože když jsem začal číst první kapitolu, tak jsem ta jména chtěl přeskočit. Poté, co jsem se dozvěděl to první o Ježíši Kristu, přišla jména, která jsem dokázal stěží vyslovit, celý seznam jmen. Ptal jsem se: Proč je to důležité? Co tato genealogie znamená?

NG: Buďme upřímní. Většina lidí, kteří čtou Genesis, a dostanou se k desáté kapitole se všemi těmi jmény kolem potopy, pravděpodobně přečte první jméno a to poslední, a ta mezi tím přeskočí.

KJ: Pro mne byl důležitý ten první verš, a chtěl jsem se dostat k vánočnímu příběhu, o tom to pro mne bylo. Kde se dozvím o králích a tak? Na tom, co teď studujeme, je pro mne úžasné to, že když se díváme na řečtinu a na hebrejštinu, objevují se úžasné, silné věci, které mně i mým přátelům dělaly problém, když jsme je četli. Prostě to nesešlo, dokud jsem se nedostal k hebrejskému Matoušovi. Tak se do toho ponořme. Doufám, že budeme mluvit trochu o genealogiích a o tom, s čím souvisejí.

NG: Je skutečně zajímavé, že vezmeme-li to doslovně, Mt 1,1 protiřečí veršům 2 až 17. Co tím myslím? Píše se tu: „Toto jsou pokolení (generace) Ješui, Mesiáše, syna Davodova, syna Abrahamova.“ Takže on je synem Davidovým? Ponechme Ješuu na chvíli stranou. David přece synem Abrahamovým není, že? David je *potomkem*, nikoli synem Davida. A ani Ješua není podle tohoto popisu synem Davidovým. A ještě se to komplikuje, když do toho vneseme Lukáše, což přijde později. Ale Ješua není synem Davidovým. Podle tohoto je *potomkem* Davida.

Tak jsem chtěl přinést další zdroje, nejen názory, abychom viděli, co k tomuto řekli jiní. Narazil jsem na tři **důležité zdroje**. Tím prvním jsou **překlady z 19. století**: od C.D. Ginsburga, který se nazývá překlad **Salkinson-Ginsburgův**, a podobný, příbuzný překlad **Delitzschův**. Jsou to dva překlady z řečtiny do hebrejštiny a domnívám se, že může být velice přínosné porovnat to, co nacházíme v našem hebrejském Matoušovi s tím, co je v překladech Ginsburga a Delitzsche, protože ti nám říkají, že jde o překlady z řečtiny. A víme také, že překládali proto, aby přivedli Židy ke křesťanství, takže je to zajímavé. Oni hned na začátku říkají, jakou mají agendu, proč to přeložili tím způsobem. Porovnání s hebrejským Matoušem Šem Tova může být skutečně zajímavé. Tomu se ale asi dnes ještě nedostaneme.

Dalším zdrojem je kniha nazvaná **The Jewish Annotated New Testament (Židovský komentovaný Nový zákon)**. Tato kniha byla uvedena v roce 2011 v Jerusalemě v budově Orthodox Union (Ortodoxního svazu). To je mezinárodní organizace. Když se podíváš na smetanový sýr například v americkém supermarketu, najdeš na něm malé U v kroužku tvořeném písmenem O, to je symbol Ortodoxního svazu. Znamená to, že v továrně na sýr je rabín, který zajišťuje, aby se na ten sýr dostalo razítko potvrzující, že v něm není například prasečí mléko. Takže v tom Ortodoxním svazu se sešli nad Židovským komentovaným Novým zákonem a jedním z řečníků byl profesor Hebrejské univerzity Avigdor Shinan, který se postavil a řekl: „Neděláme to pro křesťany, děláme to pro sebe. Protože pro nás Židy je toto hlavní zdroj pro pochopení judaismu Druhého chrámu, z něhož se vyvinul judaismus dnešní.“ A uvedl příklad *haftary*. Udělali jsme celou sérii nazvanou „Perly proroků“, kde jsme procházeli oddíly *haftary*, které se každý týden čtou v různých synagogách. A tento profesor z Hebrejské univerzity vstane a říká: „První odkaz na haftaru, který v historických dokumentech máme, je v Novém zákoně.“ Je to v Lukášovi, když si Ješua v synagoze stoupne a otevře a čte z knihy Izajáše. To je první zpráva, kterou o haftare máme. Takže říká: „Toto není pro křesťany. Ti z toho mohou brát užitek. Je to pro Židy, aby tomuto dokumentu rozuměli. Židé ho potřebují chápat jako zdroj své historie.“

KJ: Vstal ještě jeden člověk, který řekl: „Toto je i naše kniha.“ Takže to je druhý zdroj, na který se budeme dívat.

NG: Nemusíme s ním souhlasit, ale měli bychom si přinejmenším poslechnout, co k tomu má co říci.

Třetím zdrojem je kniha původně nazvaná *Kol Koreh, hlas volající v pustině*, což je skutečně zajímavé. Volající hlas. Jde o výraz z Izajáše, který je v Novém zákoně citován. Tu knihu jsem neznal. Dostal jsem email, poté, co jsme mluvili o tom, že bychom mohli dělat něco s Matoušem. Někdo, jmenuje se Josef, mi napsal: „Slyšel jsem, že se chystáš diskutovat o evangeliích. Našel jsem zajímavý komentář od rabína z 19. století, který měl podobný nápad, a hodně mu šlo o vytvoření dialogu mezi křesťany a židy pomocí komparativního studia ústních tradic, Tanachu a toho, co se nachází v Novém zákoně. Podle jeho mínění je to dokonale slučitelné, nikoli protikladné. Mohlo by tě to zajímat. Jsem ortodoxní Žid a považuji to za fascinující četbu. Jsem hrdým členem Podpůrného

týmu a oceňuji tě jako toho, kdo miluje Tóru a hledá v ní. Doufám, že se tímto rabínem budeš zabývat. Naučil jsem se od něho něco, co jsem nečekal.“

Členové podpůrného týmu, mezi nimiž je i tento ortodoxní Žid, jsou lidé, kteří podporují Makor Hebrew Foundation (Nadace hebrejských zdrojů), jež mi umožňuje zde sedět po desítkách hodin příprav a studia a vydávat tato vyučování, editovat videa, vkládat je na webové stránky Nehemiaswall.com. Lidé, kteří Nadaci hebrejských zdrojů podporují svými dary, dostanou přístup ke všem vyučováním, která produkuje. Většina toho je tam přístupná všem, ale když chcete jít hlouběji, dělám to pro podpůrný tým. A tento ortodoxní Žid je členem podpůrného týmu, což je super. Takže mi řekl o této knize, jejíž anglický název je *The Bible, the Talmud and the New Testament* (Bible, Talmud a Nový zákon), ale původní název je *Kol Koreh*, Volající hlas „v pustině“. Napsal ji rabín Elijah Zvi Soloveitchik. Já na to: „Soloveitchik? To jméno znám.“ Tak jsem šel ihned na Amazon a tu knihu objednal. Když dorazila, volal jsem ti se spadlou čelistí. On je prvním Židem, který kdy napsal komentář k Novému zákonu. Všechno se zastavilo. Je to neuvěřitelné. V úvodu ti badatelé, kteří knihu vydali, vysvětlují, že je prvním Židem, který napsal komentář k Novému zákonu. Jsou Židé, kteří o Novém zákonu psali dříve, ale to byli Židé účastníci se debat s křesťany (katolíky) a během těchto debat říkali: „Mohli bychom užít tento argument. Mohli bychom použít tamten argument.“ Nepokoušeli se Novému zákonu jako takovému porozumět; oni jej kritizovali. A zde je rabín, který přichází a říká: „Chci rozumět tomu, co tato kniha znamená.“ Tento rabín, Eliyahu Zvi Soloveitchik, se narodil roku 1805 a zemřel v roce 1881 ve věku 76 let, a když jsem jeho knihu otevřel, na prvních několika stranách se potvrdilo, co jsem předpokládal, protože jméno Soloveitchik znám. Soloveitchikové jsou rodinou slavných rabínů, kteří jsou bratrance mé rodiny. Nebyl jsem si jistý, zda je to tentýž Soloveitchik. Otevřel jsem knihu a vidím, ano, tento muž je mým bratrancem. Řeknu ti jak. Existuje stránka geni.com, kam jsem před několika lety vložil svůj rodokmen. Nalezl jsem doklady o úmrtí a narození, všechny možné doklady včetně daňových z Ruska, mohl jsem tam vysledovat svou rodovou linii. Když mluvíme o sledování rodové linie – jedna z otázek, které jsem od T-Bone dostal, když jsem s ním diskutoval tento oddíl Matouše 1,1-17, byla: „Odkud tu informaci získali?“ Jména všech až do Šealtiel a Salatiela se objevují v Tanachu. Jména těch následujících po něm nikde v Tanachu nejsou. Nejsou ani v jiných židovských zdrojích, ani v Talmudu. Odkud je Matouš získal? Pomyslel jsem si: „Před pár lety jsem procházel daňové záznamy a našel jsem doklady o úmrtích a o narozeních, a našel jsem účetní knihu společenství, kterou vedl můj vzdálený bratranec rabín Baruch Nesanel Nevadel v roce 1846. Jsme v roce 2020 a tento dokument stále existuje, i po holokaustu, který spálil celou východní Evropu, a mohl jsem získat fotokopii z Národního archivu Litvy. To, co děláme dnes, mohli udělat i v dobách Ješui, protože dokumenty tehdy existovaly. (Pozn. překl.: V diskusi na stránkách Keitha Johnsona, BFAInternational.com, se objevil názor, k němuž se Keith kloní, totiž že Matouš jako výběrčí daní měl přístup i k dokumentům Římanů, z nichž asi též čerpal.)

Chci vysvětlit, o jak radikální věc šlo. Elijah Zvi Soloveitchik napsal svou knihu kolem roku 1878. Byl členem ultraortodoxní komunity. Začnu tím, že jako karaitický Žid jsem pro mnohé Židy heretik. Když ale ultraortodoxní Žid napíše komentář k Novému zákonu, a není to kritika, jak hrozný tento Nový zákon je, ale říká: „Co se nám Nový zákon snaží říct?“ Svým způsobem udělal ještě něco radikálnějšího, než dělám já. Byl ultraortodoxním Židem. Nebyl židovským konvertitou ke křesťanství. Existují Židé, kteří konvertovali ke křesťanství a napsali komentáře. On je prvním, který zůstal Židem, dokonce ultraortodoxním Židem, který komentář napsal. Dovol mi z něho něco přečíst. Ale než to udělám, jen pro představu, kdo je tento Soloveitchik. Zakladatel moderního ortodoxního judaismu v Americe je rabín Josef Dov Soloveitchik. Američtí ortodoxní Židé o něm mluví jako o „tom Ravovi“, což znamená „Ten rabín“. Řeknete-li v americkém judaismu „ten Rav“ a neříkáte, o kom mluvíte, mluvíte o vzdáleném bratranci muže, který napsal tento komentář k Novému zákonu. Elijah Zvi Soloveitchik byl bratrem předka toho Rava. Už to je velká věc. Bratr toho Rava žil za rohem našeho domu a můj otec mě brávil do jeho domu na šabat. Nejlepší přítel mého otce byl synovcem toho Rava, syn toho muže, jehož jsme navštěvovali. A synagoga, do níž jsme chodili, byla *schul* Mosheho Soloveitchika. Byla to synagoga, jejímž rabínem byl vzdálený synovec tohoto rabína, který napsal komentář k Novému zákonu. V úvodu této knihy *The Bible, the Talmud and the New Testament* badatelé říkají, že se další badatel ptal jednoho člena té rodiny na její další členy – je to velice prominentní rodina. „Máme rodinné historiky o Ravu Chaimu Briskerovi, o Ravu Josefu Dovovi, o Beis HaLevim. A když se ho zeptal na Elijaha Zvi Soloveitchika, který napsal komentář k Novému zákonu, jakou dostal odpověď? „O něm nemluvíme.“ Chci vám teď přečíst, co rabín Elijah Zvi Soloveitchik v úvodu své knihy napsal; i kdybychom neudělali nic jiného než mluvíli o tom, co napsal, bylo by to velice důležité, nikdo před námi to neudělal. Židé a křesťané přicházejí diskutovat o tom, o čem mluví první židovský komentář Nového zákona. O této knize jsem nevěděl, protože vyšla 2019. Původně ji vydali 1878-1879. Pokud vím, existuje jedna kopie v hebrejštině v Národní knihovně Israele, kterou jsem dosud neviděl. Snažím se o to, ale knihovna je teď zavřená. Kromě této se možná dochovala kopie v Paříži, protože existuje překlad do

francouzštiny. Existuje webová stránka hebrewbooks.org kde se snaží mít všechny tištěné knihy, které napsali rabíni. Tato kniha tam překvapivě není. Anglický překlad byl prvně vydaný až vloni, 2019.

V úvodu své knihy napsal roku 1879 rabín Eliyahu Zvi Soloveitchik něco, co se mne emociálně dotýká: „Vím, že neuniknu kritice z obou stran, jak Židů tak křesťanů. Moji židovští bratři řeknou: „Co se stalo rabínovi Eliyahu? Včera byl jedním z nás a dnes je naplněn *novým* duchem.“ To „novým“ říká sarkasticky. „A moji křesťanští bratři řeknou: „Tento Žid nám přichází odkrývat tajemství evangelií? Jak můžeme přijmout, že mluví správně a že v něm sídlí ten správný duch? Tyto dva extrémy říkají prakticky totéž, a to, že není možné, aby tomu, co říká ústy, skutečně také věřil v srdci. Moje duše kvůli této kritice nekontrolovatelně naříká. Pouze Bůh ví, a Bůh je mi v této věci svědkem. Jsem prostý hříchu.“ Keith, tato slova jsem se v mnoha případech modlil, protože v Hebrejských kořenech jsou křesťané, kteří říkají: „Nehemia je tajný misionář. Jeho cílem je přivést nás k judaismu.“ A další říkají: „Nehemia je antichristovský Žid.“ V mé rodině se to traduje. Mluví o každém rabínovi své linie, ale nemluví o něm. Je černou ovčí rodiny.

Ten čtvrtý zdroj, který máme, to je zdroj nula, protože je před prvním, druhým a třetím zdrojem, to je hebrejské evangelium Matouše.

KJ: Mohu také přechíst něco z jeho knihy? Na konci úvodu mluví o tom, jak byl napadán z obou stran. Říká: „Kéž uspějí. Kéž přízeň JHVH sestoupí na moji práci, aby vytvořila v srdcích těch, kteří to budou číst, hojné a prospěšné důkazy, aby se bez nevráživosti a svárivosti chopili uctívání jednoho Boha a aby se s mým skromným zásahem naplnila slova proroka, Sofoniáš 3,9: Pak učiním národy čisté řeči, aby všichni vzývali JHVH jménem a sloužili mu jednomyslně, jedním ramenem.“

Zatelefonoval jsem vnukovi Eliezer ben Jehudy, rabínovi Eliezer ben Jehudovi. Čtete-li verš ze Sofonjáše 3,9 o čistém jazyku, můžete se něco dozvědět o vnukovi Eliezer ben Jehudy. Zavolał jsem mu a řekl: „Slyšel jste někdy o této knize?“ On říká: „Slyšel jsem o tom člověku, ale o knize jsem neslyšel.“ Já na to: „Mohu Vám ji poslat?“ a on: „Ano, poslat mi ji můžete.“ Když jsem s ním mluvil, řekl něco, co chci sdílet, protože je to také muž, který mnoho vykonal, ohledně dosahování za své přesvědčení při setrvávání na něm. Není mesiánský; je to ortodoxní rabín z rodové linie Eliezer ben Jehudy. Není to nic malého.

NG: Pro ty, kdo to nevědí, Eliezer ben Jehudah byl židovským badatelem, který se v roce 1880 přestěhoval do Israele a nastartoval proces ožívování hebrejštiny jako mluveného jazyka.

KJ: Rabín Eliezer ben Jehudah přijel do Charlotte, kde jsme dělali konferenci nazvanou Návrat Knihy. Je dostupná na [BFA International](http://BFAInternational.com). Chci citovat co řekl: „Jednou z věcí, ze kterých žiji, je citát z básně Rudyarda Kiplinga vydané v roce 1889. Říká se tam: *Východ je východ a západ je západ, dva, co se nikdy nepotkají, dokud se země a nebesa před soudnou stolicí Boží nepostaví. Není ale ani východ, ani západ, hranice ani rasa, ani narození, když dva silní muži tváří v tvář stojí, i kdyby přišli z končin země.* Když jsem o tom přemýšlel, myslel jsem na tebe. Myslel jsem na sebe. Myslel jsem na mnoho těch, kteří stále říkají: „Musí být nějaké společné území, společná půda, společná země.“ Myslím, že jsme to v hebrejském evangeliu Matouše našli. Skutečně věřím, že když se setkáváme tváří v tvář, můžeme jít do textu a studovat ho do hloubky. Mluvil jsi o zdrojích, mluvil jsi o prvním verši, a v 16. verši je perla měnící hru, o kterou se s lidmi musíme podělit. Čas se nám krátí. Chci něco nabídnout. Rád bych nabídl hebrejsko-anglický meziřádkový překlad veršů 1-16 jako soubor pdf na první straně BFAInternational.com. Hebrejštiny je opatřena značkami pro samohlásky. Chcete-li studii, o níž právě mluvil Nehemia, jděte na Nehemiaswall.com. Ale nepustím tě, Nehemio, dokud nepromluvíš o tom posledním verši.

NG: Ale ne, Keith, to já teď nechci vytahovat. Je toho ještě daleko víc, o čem chci mluvit, a co je ještě radikálnější než to, co máme v 16. verši. Je tu hodně materiálu. Nemyslím, že by bylo správné, ale lidi hned skočili do verše 16. Mohli bychom tedy dělat ještě Perly z hebrejských evangelií PLUS?

KJ: To se děje právě teď, jak spolu mluvíme, že?

NG: Je to velice běžný způsob, kdy lidé udělají něco jako podcast (audiosoubor ke stažení) na hodinu a řeknou: „Chcete-li víc, přihlaste se k odběru a podporujte nás.“ My teď ale nemluvíme o přihláškách k odběru, ale o podpoře naší služby. Mluvíli jsme o tom, jak moc vaši podporu potřebujeme. Tak myslím, že bychom mohli dělat Perly z hebrejských evangelií PLUS pro ty, kteří podporují Nehemiaswall.com a BFAInternational.com

KJ: Jinými slovy, dostáváme se k jádru, protože člověk to musí myslet skutečně vážně, chce-li to opravdu dělat.

NG: Některým lidem to bude stačit. Právě jsme mluvili hodinu, a máme ještě jednu věc, než se dostaneme k oddílu PLUS, kterou bych rád sdílet se všemi, protože s tím začínáme na šavuot a lidé si možná neuvědomují, jak silné to spojení je .

KJ: Já jsem se s tebou potkal v roce 2002 o svátku šavuot. Nebudu lidi nudit, řekni jim, co chceš.

NG: Jak jsem se již dříve zmínil, v 10. kapitole Genesis je záplava jmen. Asi proto, že je to hned po potopě, že? Čteš ale ta jména a říkáš si: „Proč tu máme všechna ta jména?“ A píše se tam: „A odtud se oddělili k jazykům národů.“ Když ta jména spočítáte, je jich 70. Zabýváme se zde spoustou jmen, a když spočítáte ta jména v první kapitole Matouše, 1-17 nebo 1-16, vidíme, že je v tom plán, zvláště v řecké verzi, vidíme 14,14,14. A až se dostaneme k verši 16, budeme sdílet něco silného. To musí být v Perlách z hebrejských evangelií PLUS. Takže, když počítáte jména v 10. kapitole Genesis, dostanete 70 jmen. Potom, ve 32. kapitole Deuteronomia, v Mojžíšově písni, říká, že rozdělil národy podle počtu dětí Israele. V Septuagintě nerozuměli tomu, co to znamená, tak to přeložili „podle počtu Božích andělů“. A existuje svitek od Mrtvého moře, který se taktéž zdá odrážet toto porozumění. Jaký je ale počet dětí Israele? Kolik Israelitů sestoupilo do Egypta? Sedmdesát. Takže v 10. kapitole Genesis je 70 národů a 70 Israelitů sestoupilo do Egypta, takže rozdělil národy do jazyků podle počtu 70, dětí.. Jinými slovy, Deuteronomium říká, že toto číslo 70 je důležité, že je 70 národů a 70 dětí Israele, které sestoupily do Egypta. A váže to dohromady, a říká: „Když vám dávám hodně jmen, nejde o lacinou, nedůležitou informaci; je to důležité.“ A za pár minut se dostaneme k něčemu z té důležitosti v Perlách z hebrejských evangelií PLUS.

KJ: Proč je to důležité? Za prvé, Židé i pohané přicházejí společně. My máme na obou stránkách víc než dost věcí volně přístupných. Celou sérii Red Letter Series (Červených písmen), Perly z proroků.. Toto nám umožní dát dohromady skupinu lidí, kteří jsou připraveni jít hlouběji, ve společném studiu spolu s námi. Jinými slovy, v Perlách z hebrejských evangelií PLUS vám budeme dávat domácí úkoly, další zdroje, to, do čeho se budete moci spolu s námi ponořit, když půjdeme do hebrejského evangelia Matouše hlouběji.

NG: Pro ty, kteří to nevědí: evangelium Matouše má 115 sekcí. Jinými slovy, v angličtině máme 28 kapitol, ale hebrejšтина je rozdělená do 115 sekcí, a naše myšlenka je, že v každém dílu uděláme jednu sekci. Nečekal jsem, že budeme hodinu mluvit o prvním verši první kapitoly.

KJ: To na oslavu svátku šavuot.

NG: To je pravda. V duchu šavuot jsme mluvili o 10. kapitole Genesis se sedmdesáti národy, později v Genesis 46 a v Exodu máme sedmdesát Israelitů sestupujících do Egypta. Takže 70 národů, 70 Israelitů, a Dt 32 je váže dohromady. To je biblický text. Když čtete Genesis 32, potřebujete si pamatovat a počítat, dávat na to počítání pozor, že těch národů bylo sedmdesát. A není to jen Genesis 10, je to stará představa, že na světě je 70 národů. Genesis 10 říká, které národy to tehdy byly. A máte 70 Israelitů, kteří sestoupili do Egypta. Mojžíšova píseň ta dvě čísla dává do souvislosti. To je biblické, záležitost tanachu. V židovské tradici je diskuse o deseti příkázáních. Na nehemiaswall.com mám vyučování nazvané Šavuot, svátek přísah, je to jedno z těch pro Podpurný tým. Ukazují tam, že šavuot je jediný svátek, pro který není určeno datum. Víme, že je ve třetím měsíci, padesát dní od počátku počítání omeru. Ale rozsah dnů může být od 4. dne třetího hebrejského měsíce po 15. den třetího hebrejského měsíce. To je značné rozpětí. A ten den není dán záměrně, protože je určen nedělí ze svátku nekvašených chlebů, jemuž hovorově říkáme „pesach“.

Šavuot je tedy na počátku třetího hebrejského měsíce. Každý svátek má k sobě přiřazenou historickou a také zemědělskou událost. Zemědělskou událostí pesachu je sklizeň ječmene – její počátek. Pro sukot, třetí svátek, je zemědělskou událostí shromažďování úrody z pole a ze zpracování úrody polí. Pro šavuot je to sklizeň pšenice. Máme tedy ječmen, pšenici a plné zpracování plodin. To jsou ty tři svátky. Historická událost je zjevná pro svátek nekvašených chlebů. To proto, že měli nekvašený chléb, když ve spěchu opouštěli Egypt. Při sukotu bydleli ve stáncích. A co šavuot? Historická událost vázaná k šavuot není explicitně uvedena, ale rané židovské zdroje říkají, že jde o darování Tóry na hoře Sinaj. Kdy se odehrálo? V Exodu je jasně napsáno, že se odehrálo na počátku třetího hebrejského měsíce. Kterého data? To se nepíše. Píše se o třetím hebrejském měsíci a pak počítáme tři dny. Ve skutečnosti ale nevíme, kterého dne v tom třetím hebrejském měsíci. Takže někdy na

začátku třetího hebrejského měsíce Bůh zjevuje své Slovo na hoře Sinaj, zjevně na šavuot. Proto považujeme šavuot za svátek připomínání této události. Nemůžete popřít, že tyto dvě věci koincidují, protože jsou na začátku třetího hebrejského měsíce a nemají pevné datum. Je možné, že to proto nemáme pevné datum pro odhalení na Sinaji, protože to bylo vázané na šavuot, což je svátek bez pevně určeného data. To ale není všechno. Zde je ještě vazba: Židovská tradice říká, že „Egypt opustilo přimísené množství.“ Když tito slyšeli mluvit Boha na hoře Sinaj, co když nemluvili hebrejsky? Celé shromáždění Israele netvoří jenom děti Israele. Celé shromáždění Israele slyšelo Boha na vlastní uši. Židovská tradice tedy extrapoluje a říká: „Kdybyste byli Kanánci a slyšeli Desatero, museli jste ho slyšet ve svém vlastním jazyku. A kdybyste byli Pelištejci, jeden z těch přimísených národů, který opustil Egypt, a slyšeli jste Desatero, museli jste ho slyšet ve svém vlastním jazyku. A kdybyste byli Kušijci a Nubijci, a slyšeli jste Desatero, museli jste ho slyšet ve svém vlastním jazyku.“ Židovská tradice to vyvozuje na základě toho, že je psáno, že to slyšelo celé shromáždění Israele. Jak je možné, že Bůh mluvil hebrejsky a Nubijci to slyšeli ve svém vlastním jazyku? Protože promluvil Bůh. On může dělat zázraky. Tradice tedy říká, že Bůh tato slova promluvil a oni je slyšeli v sedmdesáti různých jazycích. A teď, Skutky, 2. kapitola, popisuje událost v historii církve, v historii Ješuoova hnutí, kdy se lidé shromáždili - při kterém svátku? Šavuot. A co se stalo? Lidé začali mluvit různými jazyky. Nebyly to žádné jazyky džibřiš; těmto jazykům lidé rozuměli. Proč se to dělo? Protože to byli Židé z diaspory, kteří přišli z Říma a nerozuměli hebrejsky. Byli to Židé z diaspory, kteří přišli z Tarsu, kteří možná nerozuměli hebrejsky. Byli to Židé z diaspory, kteří přišli z Jemenu, kteří možná nerozuměli hebrejsky. Toto byl svátek týdnů. Lidé přišli z celé židovské diaspory a místo aby mluvili hebrejsky, nebo snad aramejsky, byli nějak schopni, podle knihy Skutků, rozumět: měli letniční zkušenost mluvení v jazycích, což v té době znamenalo mluvení v jazyku, jemuž mohl každý rozumět. Stejně jako na hoře Sinaj. Vy možná věříte, že se to stalo, nebo nevěříte; Josef, ten ortodoxní Žid, který mi napsal, možná nevěří, že se to stalo. To je v pořádku. Já se neptám, co se stalo v tomto případě v prvním století, já se ptám, co se zde kniha Skutků pokouší sdělit. A vůbec nepochybuji, že se zde kniha Skutků snaží sdělit, že toto byla událost jako ta na hoře Sinaj, a že stejně jako Bůh odhalil Desatero na hoře Sinaj, bylo teď odhaleno poselství, jemuž budou rozumět všechny národy světa. V jejich vlastním jazyku.

KJ: Chci ti poděkovat za čas, který jsi tomu věnoval, za inspiraci. Dáváš nám inspiraci od Genesis 10 přes Exodus a Deuteronomium po Skutky. Tady jsi to udělal znovu. Kombinujeme tyto dvě věci, abychom našli to společné, a ty jsi právě našel to společné skrze to, o čem jsi právě mluvil. Dnes je to 18 let, kdy jsem tě potkal, v roce 2002 o svátku šavuot, kdy jsem byl povolán do Jerusaléma.